

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

Aarhuus Cathedralsskole

i Skoleaaret 1841—42.

Udgivne

som Indbydelsesskrift til den offentlige
Eramen i September 1842,

ved

H. H. Blache,
Skolens Rector.

Trykt i Aarhuus Stiftsbogtrykkerie.

S Skoleaaret 1840—41 var, som i de ifjor udgivne Skole-
 efterretninger er angivet, Disciplenes Antal i Aarhus Ca-
 thedralskole 67. Da een kort før Hovedexamen i Septem-
 ber 1841 udmeldtes, for at søge privat Dimission, var An-
 tallet ved Skoleaarets Ende 66. Af disse bleve nedenstaa-
 ende 7 efter udholdt Examen Artium optagne som academi-
 ske Borgere og erholdt de vedføjede Hovedcharacterer. I
 Henhold til de foregaaende Aars Programmer anføres de
 ogsaa her under fort'øbende Numere, der begynde med Aa-
 ret 1805.

178. Fred. Chr. Pet. Gottlieb Koch,*) Søn af
 Proprietair Koch til Østergaard Laudabilis.

*) Dette unge Menneſke, ſom Naturen havde ſkjænket de her-
 ligſte Gaver, og ſaavel ved diſſe ſom ved ſin Beſte-
 denhed og ſin barnligſfromme Character var ſine Foræl-
 dres og Læreres Glæde, og gav dem Ret til de ſjønneſte
 Forhaabninger, havde i ſine ſidſte Skoleaar baaret paa et ſy-
 geligt Legeme, der ei kunde holde Skridt med Udviklingen
 af den aandelig Kraft. Af det ſidſte Aar kunde han endog
 neppe den halve Tid deeltage i Underviisningen. Nylig
 opkommen efter et langvarigt Angreb af Sygdommen, af-
 gik han til Univerſitetet, og udholdt Examen artium med
 det nedenfor anførte Udfald. Det ſyntes nu, ſom om den
 ſaſt udſtrukte Livskraft igjen vaaguede; men det var kun
 den ſidſte Opbluſen af den ſnart hændende Flamme. Ef-
 ter et Par Maanedes Ophold ved Univerſitetet vendte
 han ſyg tilbage til ſit Hjem, hvor han efter kort Tids
 Forløb til ſine Forældres ſtore Sorg henſov i Døden 17½
 Aar gl. Med inderlig Bedrøvelſe modtog hans Lærere og
 Venner Budſkabet om den begavede Unglings tidlige Wort-
 gang.

179. Axel Rosenørn, Søn af Stiftamtmand Rosenørn. Laudabilis,
 180. Thyrie Peter Albertus Bøggild, Søn af forhenværende Toldbetjent Bøggild Laudabilis.
 181. Walte Jac. Pet. Neergaard Engelsted, Søn af Cancelliraad Engelsted her i Byen Laudabilis.
 182. Joh. Frederik Langballe, Søn af Møller Langballe i Grundfør Laudabilis.
 183. Niels Juul, Søn af Oberstl. v. Juul i Aarhus Haud ill.
 184. Carl Sophus W. Neergaard Engelsted, Broder til No. 181. Haud ill.

De dem tildeelte specielle Characterer vare følgende:

	Dansk	Latin.	Lat. Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Zydel.	Stranf.
Roch.	L.	L+	H.	L+	L+	L+	L.	L.	L.	L+	L+	L+
Rosenørn.	L.	L.	H.	H.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L+	L.
Bøggild.	L.	L.	H.	L.	L.	H.	L.	L.	L+	L.	L+	L.
W. Engelsted	H.	H.	H.	L.	L.	L.	L.	H.	L.	L.	L.	L.
Langballe.	H.	L.	H.	L.	L.	H.	L+	L.	L.	L.	H.	L.
Juul.	L.	L.	N.	L.	L.	H.	H.	H.	H.	L.	L+	L.
E. Engelsted.	L.	H.	N.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	H.	L.

NB. L+ betegner her Laud. p. e.

Af det øvrige Antal udmeldtes ved Skoleaarets Begyndelse. P. C. Schou, en formedelst sine gode Anlæg sin Fliid og sædelige Character af alle Lærerne yndet Discipel. Da hans Fader, Proprietair Schou til Østergaard i Nørres Herred, ved en tidlig Død var bleven ham berøvet, vendte han efter Moderens Duffe tilbage til Hjemmet, for som den

ældste Søn at staae hende bi ved Gaardens Bestyrelse. Hans Bestemmelse er saaledes for Fremtiden Landvæsnet. Hans Lærere bevare ham stedse i kjær Erindring.

Ved det nye Skoleaars Begyndelse optoges 18 Disciple, og det hele Antal udgjorde saaledes i Aarets Løb 75, der vare fordeelte i Skolens 4 Classer som følger:

Fjerde Klasse.

1. D. Rosenørn, Søn af Stiftamtmand Rosenørn.
2. P. Funder, Søn af Pastor Funder i Storring.
3. E. Knudsen, Søn af forhenv. Conditør Knudsen.
4. M. C. Asmussen, Søn af Pastor Asmussen i Them.
5. Chr. Rasmussen, Søn af Regimentsdyrlæge Rasmussen her i Byen.
6. H. Nielsen, Søn af Politieassistent, Procurator Nielsen her i Byen.
7. H. Fønss, Søn af Capitainlieut. Fønss her i B.
8. G. Richardt, Søn af Færgeløbscasferer Richardt her i Byen.
9. P. Naae, Søn af Skibscapitain Naae her i Byen.
10. E. Thomsen, Pleiesøn af Brygger Thomsen h. i B.
11. J. Blichfeldt, Søn af Justitsraad Blichfeldt i Skanderborg.
12. E. Jørgensen. Søn af Maler Jørgensen h. i B.
13. L. Holm, Søn af Proprietair Holm til Constantinsb.
14. J. S. Møllerup, Søn af Pastor Møllerup i Hårdislev.
15. E. Fjelstrup, Søn af Justitsraad Fjelstrup til Sindsgaard.
16. F. Worsaae, Søn af afd. Justitsr. Worsaae i Veile.
17. W. Blichfeldt, Broder til Nr. 11.
18. J. Hyphoff, Søn af afd. Pastor Hyphoff i Lyngaae.
19. A. Kjerulff, Søn af Deconom Kjerulff paa Kyholm.

Af disse Disciple ere de fire øverste anmeldte som Dittender til indeværende Aars Examen artium.

Tredie Klasse.

1. S. W. Munch, Søn af afd. Pastor Munch i Beder.
2. Th. Fris, Søn af Pastor Fris i Hvirring.
3. O. J. Sadolin, Søn af Pastor Sadolin i Torrild.
4. J. J. Frich, Søn af Proprietair Frich t. Rosenlund.
5. H. Langballe, Søn af Møller Langballe i Grundfør.
6. Imm. Née, Søn af Kjøbmand Née her i Byen.
7. Chr. Secher, Søn af afdøde Proprietair Secher her i Byen.
8. M. D. Asmussen, Søn af Møller Asmussen i Vesterlølle ved Skanderborg.
9. Chr. Freiesleben, Søn af Nitmester v. Freiesleben her i Byen.
10. J. Fjølstrup, Broder til Nr. 15 i 4de Cl
11. L. E. Møgen, Søn af Skolelærer Møgen i Zeuthen.
12. M. Wittrup, Pleiesøn af Biskop Paludan-Müller.
13. M. Muusmann, Søn af Soldbetjent Muusmann her i Byen.
14. N. Warberg, Søn af Boghandler Warberg h. i B.
15. H. Fletscher, Søn af Justitsraad Fletscher h. i B.
16. J. Rjer, Søn af Pastor Rjer i Skjødstrup.
17. H. Schytte, Søn af Alterdegn og Skolelærer Schytte her i Byen.
18. M. Siegumfeldt, Søn af Soldbetjent Siegumfeldt i Ebeltoft.
19. N. Willemoes, Søn af Justitsraad Dr. Willemoes her i Byen.

Anden Klasse.

1. M. S. F. Winding, Søn af afdøde Pastor Winding i Tvede.
2. J. C. Steenberg, Søn af Pastor Steenberg i Biby.

3. N. Müller, Søn af Pastor Müller i Åstrup.
4. F. A. J. Baggesen, Søn af Pastor Baggesen i Bivild.
5. Th. Jermiin, Søn af Ritm. v. Jermiin til Kusumgaard.
6. Th. Thygesen, Søn af afd. Pastor Thygesen i Hasle.
7. H. E. M. Brendstrup, Søn af Procurator Brendstrup her i Byen.
8. J. E. R. Lund, Søn af Skibscapitain Lund h. i B.
9. H. J. Otterstrøm, Søn af Bankcasserer, Cancelleraad Otterstrøm her i Byen.
10. P. Herschind, Søn af Consul Herschind her i B.
11. M. Lindhard, Søn af Institutbestyrer Lindhard her i Byen.
12. H. N. Hoff-Rosenkrone, Søn af afdøde Baron Hoff-Rosenkrone i Norge.
13. O. A. W. Jørgensen Søn af afdøde Bataillonschirurg Jørgensen.
14. E. F. Funder, Broder til Nr. 2 i 4de Cl.
15. N. G. Engelsted, Søn af Proprietair Engelsted til Rankausgade.
16. J. G. M. Krarup, Søn af Proprietair Krarup til Haraldslund.
17. J. P. Th. Qvistgaard, Søn af Overauditeur Qvistgaard her i Byen.

Første Klasse.

1. P. Jensen, Søn af afd. Gaardm. J. Jensen, Stedføn af Gaardm. Kn. Christensen i Sabroe.
2. A. Ipsen, Søn af Toldcontrolleur Ipsen h. i B.
3. O. E. Ipsen, Broder til den Foregaaende.
4. J. E. Bursche,*) Søn af Kjøbm. Bursche h. i B.

*) Dgsaa dette velbegavede og sædelige Børn, en Datterføn af Skolens forrige Rector, Prof. Stougaard, blev i denne Sommer bortreven ved en tidlig Død.

5. H. Tetens, Søn af Justitsraad, Overcontroller Tetens her i Byen.
6. J. A. Severin, Søn af Major og Stadshauptmand Severin her i Byen.
7. N. S. Nellemann, Søn af Fuldmægtig Nellemann her i Byen.
8. F. Meulengracht, Søn af afdøde Kjøbmand Meulengracht her i Byen.
9. S. H. A. B. Poulsen, Søn af Fuldmægtig Poulsen her i Byen.
10. H. E. B. Starcke, Søn af Kjøbm. Starcke h. i B.
11. E. Bøggild, Søn af forhenværende Føldmægtig Bøggild her i Byen.
12. P. E. Hollesen, Søn af Møller Hollesen i Rye.
13. P. W. Nellemann, Broder til Nr. 7.
14. Th. Nøfens, Søn af Pastor Nøfens i Narslev.
15. P. Tetens, Broder til Nr. 5.
16. E. Lund, Broder til Nr. 8 i 2den Cl.
17. N. P. Binding, Søn af afd. Kjøbmand Binding, Stedsøn af Kjøbm. Lewerkhuusen her i Byen.
18. Henr. Fønss, Broder til Nr. 7 i 4de Cl.
19. F. C. Bull,*) Søn af Soldinspecteur Bull h. i B.
20. H. F. H. Nøfens, Broder til Nr. 14.

J Henseende til Lærerpersonalet foregik i indeværende Skoleaar den Forandring, at Ritmester v. Freiesleben, der siden 1833 havde besørget den gymnastiske Underviisning, formedelst Forandring i Embedsstilling, og den deraf flydende Forøgelse af Arbeide, ønskede sig fra 1ste Juli eutlediget fra sin Post herved Skolen, og at den Kongelige Direc-

*) Er nu formedelst Faderens Forflyttelse til en anden Embedsstilling udmeldt af Skolen.

tion i Anledning heraf under 16de s. M. i hans Sted antog Capitain v. Robertsonn til at besørge denne Underviisning.

Ligeledes maa det her anføres, at den Kongelige Direction i Anledning af et Andragende fra Adjunct Røgind, om i et Tidsrum af 3 Maaneder fra 1ste April at regne, at blive dispenseret fra sine Embedsforretninger, hvilken Tid han ønskede i Hovedstaden at anvende til et videnskabeligt Arbejde, under 19de Marts meddeelte ham saadan Tilladelse, ligesom den og bevilligede, at Cand. Theol. C. Brix i hans Fraværelse, dog uden Udgift for Skolekassen, maatte besørge de ham tillagte Underviisningstimer. Den 1ste Juli tiltraddte Adjunct Røgind igjen sine Embedsforretninger.

I det af mig ifjor udgivne Indbydelseskrift findes S. 36 nogle Bemærkninger om det Timeantal, som i Skolerne anvendes til Underviisningen i Modersmaalet, i øverste Klasse, sædvanlig kun to Timer om Ugen. Jeg har der yttret, at dette Timeantal maae ansees for utilstrækkeligt, naar saavel den theoretiske som practiske Underviisning deri skal gives, og at der ingen Tid bliver tilovers, til at gjøre de Unge bekendte med Fædrelandets classiske Skrifter, og vejlede dem til deres frugtbringende Læsning. Det var derfor mit Ønske, om muligt i øverste Klasse at faae et større Timeantal henlagt til denne Underviisning, og efterat Sagen i en Lærerforsamling var bleven drøftet, indgav jeg til den Kongelige Direction et motiveret Forslag, der gik ud paa, at der til de to Timer, der i øverste Klasse hidtil havde været anvendte til Modersmaalet, endnu maatte føies tvende, af hvilke den ene kunde tages fra Geographien, i hvilket Fag Disciplene i Skolens 3 nedreste Classer synes at kunne bringes saavidt, at een ugent-

lig Times Repetition kunde være tilstrækkelig; den anden tilveiebringes derved, at een af de tre, til det hebraiske Sprog anviste Timer, henlagdes til Løverdags Formiddag 12—1. Underviisningen i de herved vundne Timer ønskede Adjunct Røgind og jeg saaledes at dele mellem os, at vi efter længere eller kortere Mellemrum afvelede med hinanden. For Disciplene vilde denne Underviisning ikke blive nogen ny Byrde, da saadanne Timer ingen Forberedelse krævede, men snarere kunde betragtes som en opmuntrende Recreation og kun den ene Formiddags Time Løverdags Middag laae udenfor den sædvanlige Skoletid, hvorhos det dog maatte bemærkes, at dette kun gjaldt om øverste Klasse; og kun om dem af dens Disciple, som læse Hebraisk.

Denne Indstilling blev af den Kongelig Direction ved Skrivelse af 16de October s. A. bifaldt, ligesom ogsaa nedensaaende Lektionstabel for det hele Skoleaar approberet.

De ugentlige Timer, 36 for hver Klasse, have i Overeensstemmelse hermed saaledes været fordeelte paa de enkelte Fag.

Lærefag.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	3 Alt.
Dansk	4	2	3	3	12 Timer.
Latin.	5	8	8	9	30 —
Lat. Stil.	3	2	2	;	7 —
Græsk.	4	5	4	;	13 —
Hebraisk.	3	1	;	;	4 —
Religion.	4	3	2	2	11 —
Geographie.	1	2	2	2	7 —
Historie.	3	3	3	3	12 —
Arithmetik.	3	2	3	4	12 —
Geometrie.	2	2	;	;	4 —
Tydsf.	2	2	2	2	8 —
Fransf.	3	2	2	1	8 —
Naturhistorie.	;	;	;	3	3 —
Skjønkrivning.	;	2	3	4	9 —
Tegning.	;	;	2	3	5 —
3 Alt.	37	36	36	36	145 —

Desuden har hver Discipel to Timer ugentlig i Gymnastik, samt, naar Anlæg ikke mangle, to Timer i Sang.

Disse Fag og Timer have været fordeelte mellem Lærerne paa følgende Maade:

Rector:	Latin i 4de og 3die Cl. samt Græsk i 4de	22	—
Overlærer Fleischher:	Arithmetik og Geometri gjennem alle Classer og Naturhistorie i 1ste Klasse	19	—
Adjunct Arnken:	Latin i 2den Cl., samt Græsk i 3die og 2den Cl.	19	—
—	Røgind: Historie og Geographie gjennem hele Skolen, samt Dansk Litteratur i 4de Klasse	22	—
—	Kabell: Dansk og Religion gjennem hele Skolen	21	—
—	Rnudsen: Hebraisk i 4de og 3die Cl., Latin i 1ste Klasse, og Tydsk gjennem hele Skolen	21	—
—	Carøe: Fransk gjennem hele Skolen .	8	—
Timelærer Høegh; Guldberg:	Skjønstrivning og Tegning	14	—
Organist Kabell:	Sang	4	—
Ritmester v. Freiesleben og efter dennes Afgang Capitain v. Robertsonn i	Gymnastik	4	—

I det sidstforløbne Skoleaar ere i de forskjellige Classer følgende Pensum af Sprog og Videnskaber gennemgaaede og læste:

Moderemaal.

I Cl. Hjorts danske Læsebog fra Begyndelsen til p. 44. Det Almindeligste af Virchs danske Grammatik.

- II Cl. Hjorts danske Læsebog p. 141—194 samt 575—594. Birchs danske Grammatik med dieterede Supplementer.
- III Cl. Det Meste af 3die Afsnit af Holsts profaiske Læsebog, samt forskjellige Stykker af Sammes større poetiske Læsebog.
- IV Cl. Udskillige Stykker i 2det 4de og det Meste af 5te Afsnit i Holsts profaiske Læsebog; Af den poetiske er hver Uge gennemgaaet et passende Stykke.

Latin.

- I Cl. Nederste Afdeling: Borgens latinske Læsebog 1ste og 2det Afsnit, samt 3die Afsnit til 34te Stykke. Madvigs Grammatik, det Vigtigste af Formlæren. Øverste Afdeling: Borgens latinske Læsebog 1—5 Afsnit, samt af 6te Afsnit til 25de Stykke. Af Madvigs Grammatik det Vigtigste af Formlæren, og af Syntarens 1ste Afsnit de Regler, der ved Læsningen hyppigst finde Anvendelse.
- II Cl. Cornelius Nepos 5 Biographier. Phædri Fabler 1—2 B. Af Madvigs Grammatik er læst det Vigtigste af Formlæren, samt Ordfølningslærens 1ste Afsnit tillige med Noget af 2det Afsnit. De vigtigste Regler om Coniunctiv, samt om Coniunctivets og Infinitivets Tider ere mundtlig bibragte Disciplene under Læsningen og Stiiløvelsen. Grammatikken er indøvet deels ved skriftlig Oversættelse fra Dansk til Latin, (2 Gange ugentlig) deels ved mundtlig Oversættelse af Borgens latinske Stiiløvelser.
- III Cl. Cæsar de bello gallico 7—8 Bog. Terentii Andria, Heautontimorumenos og Phormio. Madvigs latinske Grammatik. Latinsk Stiiløvelse 2 Gange ugentlig.

- IV Cl. Ciceronis Disputationes Tusculanæ L. 1—3
Sallustii Bellum catilinarium et jugurthinum.
Ciceronis oratio pro Sex. Roscio Amerino.
Virgiliti Æneid. l. 1, 2, 4, 6. Til latinsk Stil
anvendtes 3 ugentlige Timer.

Græsk.

- II Cl. Nederste Afdeling: Langes Grammatik, det Vig-
tigste af Formlæren indtil Verberne paa μ . Lan-
ges Læsebog 4 Blade. Øverste Afdeling: Af
Langes Læsebog 10 Blade, og af Sammes Gram-
matik Formlæren indtil første Tillæg, med Undtas-
gelse af den episke Dialect og Reglerne om Ver-
bernes Anomalie i Almindelighed. Af uregelmæs-
sige Verber ere kun de læste, som forekom under
Læsningen.
- III Cl. 13 af Lucians Samtaler i de Dødes Rige og 6te
Bog af Iliaden. Af Langes Grammatik hele
Formlæren og det Meste af Ordforningslæren.
- IV Cl. Herodots Elio. Demosthenes's Tale mod Leptines.
Platos Apologie og Crito. Homers Iliade 5te og
6te B. Langes Grammatik, hvoraf saavel Formlæ-
ren som Syntaxis er gennemgaaet.

Hebraisk.

- III Cl. Øverste Part. Lindbergs Grammatik § 1—21
samt de regelmæssige og Gutturalverbernes Con-
jugation. Til Øvelse i Oplæsningen samt Ind-
øvelse af det af Grammatikens Lærte ere de 4 første
Capitler af Genesis anvendte.
- IV Cl. Øverste Part: Genesis med Undtagelse af de Ca-
pitler, der ikke fordres til examen artium. Lind-
bergs Grammatik. Nederste Part: Samme Gram-
matik og af Genesis de 12 første Capitler.

Religion.

- I Cl. Valles Lærebog 5te og 6te Cap. Herslebs mindre Bibelhistorie, det ny Testamente. Nogle af den nederste Afdeling have kun læst Bibelhistorie.
- II Cl. Valles Lærebog 5te, 6te og 7de Cap. indtil Daabens Sacramente. Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Testamente 4—8 Periode.
- III Cl. Fogtmans Lærebog 1 og 4 Cap. Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Testamente.
- IV Cl. Øverste Part: Hele Fogtmans Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie og Lucas's Evangelium. Nederste Part: Fogtmans Lærebog 1—3 Cap. Herslebs Bibelhistorie, det gl. Testamente tilligemed Udsigten over det gamle Testaments Bøger. Lucas's Evangelium.

Geographie.

- I Cl. Nederste Afdeling: Ingerslevs mindre Lærebog fra Begyndelsen til England. Øverste Afdeling: Europa.
- II Cl. Efter samme Lærebog: Asien, Africa, America og Australien.
- III Cl. Efter Ingerslevs større Lærebog: den almindelige Indledning, samt fra Spanien til Africa.
- IV Cl. Efter samme Lærebog: Asien, Africa, America og Australien.

Historie.

- I Cl. Nederste Afdeling: Grundtvigs historiske Børnelærdom. Øverste Afdeling: Samme Bog, og Muntzes fragmentariske Historie indtil Reformationen.
- II Cl. Grundtvigs Børnelærdom og Muntzes fragmentariske Historie indtil den Franske Revolution.
- III Cl. Efter Kofods Udtog, Frankrigs, Tydsklands og Englands Historie.
- IV Cl. Samme Lærebog fra Frankrig til Bogens Ende.

Mathematikk.

- I Cl. Practisk Øvelse i de fire Regningsarter, med benævnte og ubenævnte, hele og brudne Tal samt Bogstavstørrelser.
- II Cl. Efter Bergs første Grunde i den almindelige Mathematik, Læren om Tal og almindelige Størrelser, de fire Regningsarter med hele og brudne Størrelser, Tals og Polynomers Delelighed. Een Time egentlig anvendt til practisk Øvelse.
- III Cl. Samme Lærebog. De fire Regningsarter med Decimalbrøker og disses Forvandling til de oprindelige Brøker. Nye Ligningers Opløsning af 1ste Grad, samt Læren om Forhold og Proportioner. Øvelse i practisk Regning. Bjørns Geometrie til § 90.
- IV Cl. Læren om Rodstørrelser, Kvadrat- og Cubikrodens Udtagning, samt Ligningers Opløsning af anden Grad. Af Bjørns Geometrie fra § 90 til Enden samt det Foregaaende repeteret.

Naturhistorie.

- I Cl. Efter Krøyers Lærebog, Minerals og Planteriget.

Lydsk.

- I Cl. Øverste Part: Riises Læsebog til S. 110. Nederste Part: Hallagers Læsebog til S. 70.
- II Cl. Øverste Part: Hjorts Læsebog fra S. 91—166. Nederste Part: Riises Læsebog fra S. 91 til Enden. Begge Parter af Riises Læsebog lært udenad fra S. 18—35 samt fra S. 69—96. Hjorts Grammatik, det Vigtigste af Formlæren.
- III Cl. Hjorts Læsebog fra S. 91—181. Af Sammes Grammatik Formlæren.
- IV Cl. Af Hjorts Læsebog fra S. 375—482. Af Sammes Grammatik Formlæren. I denne og foregaaende Klasse ere en Deel Timer anvendte til Stillevælfser.

Fransk.

- I Cl. Nederste Part: Borrings Læsebog og Grammatik for Begyndere fra S. 1—42. Øverste Part: Af samme Læsebog fra S. 73—105. Et Par Blade ere læste udenad.
- II Cl. Samme Læsebog fra S. 98—121. 4 a 5 Blade lærte udenad. Af Jngerslevs Materialier til at indøve den Franske Sproglære, læst fra S. 1—20.
- III Cl. Borrings Læsebog for Mellemklasser. Af Narrations læst: Trait de bienfaisance de Paul et Virginie. Les deux frères. Le ventriloque. Sixte Qvint. Les roses de Mons. de Malesherbes. Af Descriptions læst fra S. 151—185. Af Grammaire française à l'usage des Danois p. Borrings er læst fra Begyndelsen til l'emploi du Subjonctif (med Undtagelse af Rjønreglerne). Stiiløvelser efter Borrings Bog.
- IV Cl. De vanskeligste Affnit af Borrings etude litteraire læste og oversatte. Af Contes moraux p. Borrings: Le portefeuille og de 22 sidste Sider af l'apprenti. Af Grammaire française p. Borrings er det Meste gjennemgaaet. Af Borrings franske Stiiløvelser ere en Deel skrevne og de tilsvarende Stykker mundtlig oversatte.

J Henseende til den ved Underviisningen i de forskjellige Fag anvendte Methode, maa jeg, for at undgaae Gjensagelse, henvise til den i forrige Aars Skolesterretninger af enhver Lærer især meddeelte Fremstilling.

Skolens Bibliothek blev i Aaret 1841 forøget med 120 Numere, hvorunder tillige indbefattes Disputatser og Programmer. Ifølge den Kongelige Directions Skrivelse

af 20de Juli 1841 subscriberer Samme fra det nævnte Aars Ende ikke paa noget Værk til de lærde Skolers Bibliotheker, men Anskaffelsen af Bøger, for den i hvert Aar tilstaaede Sum, overlades til Rector efter Overlæg med de øvrige Lærere. Paa Forespørgsel af adskillige Rectorer, har den Kongl. Direction dog ved Circulaire af 16de April d. A. tilkjendegivet, at forsaavidt den hidtil for de lærde Skoler har subscriberet paa Værker og ikke-periodiske Skrifter, Kaarter, Tabeller, m. m., som endnu fortsættes, og hvoraf Skolerne fra den have modtaget det allerede Udkomne, vil den vedblive, at modtage og tilstille vedkommende Skoler de udkommende Fortsættelser. Saaledes modtager Aarhuus Skole fremdeles:

Stephani Thesaurus lingvæ Græcæ.

Saxo Grammaticus ed. Müller.

Werlauffs Historiske Antegnelser til Holbergs Lyffspil.

Ersløws Forfatterlexicon.

Stermes Statistiske og topographiske Beskrivelse af Kbhvn.

Beckers Verdenshistorie ved Riise.

Schous og Eschrichts Naturhistoriske Afbildninger.

De statistiske Tabeller.

De aarlige Budgetter for den Danske Stat.

Selmers Universitets Aarbog.

Dansks Landkaart.

Zytpkens Tidens Strøm.

Ligeledes tilkjendegaves det ved Circulairstrivelse af 31te Mai d. A., at det fra den Danske historiske Forenings Bestyrelse udkommende historiske Tidsskrift fremdeles vil, ligesom det efterhaanden udkommer, blive Skolen tilsendt.

Derimod overlades det efter førstanførte Circulairstrivelse til Skolen selv at subscribere paa Journaler og Tidsskrifter.

Med Hensyn til de ovennævnte Bestemmelser har den Kongelige Direction for Aaret 1842 bevilget Cathedralsskolens Bibliothek et Beløb af 150 R^{sd} foruden Bibliothekets egne Revenuer, der bestaae af 20 R^{sd} af det Rosenørn-Teilmannske Legat og 3 R^{sd} Renter af en Capital paa 75 R^{sd} Sølv.

Antallet af Bibliothekets Bøger beløber sig nu til omtrent 4,150 Numere, men vil inden Skoleaarets Ende endnu have modtaget en Deel Forøgelse.

Det i forrige Aars Skolefterretninger omtalte Disciplinbibliothek, til hvis første Indretning den Kongelige Direction bevilgede en Sum af 30 R^{sd}, og tillod, at der af Skolens Bibliothek dertil maatte udtages nogle passende Skrifter, blev efter udstedt Indbydelse aabnet kort efter indværende Skoleaars Begyndelse, og har siden været stadigt afbenyttet af Disciplene. Det Bidrag, som ydes af enhver Discipel er fastsat til 1 R^{sd} aarlig, der kvartalsviis erlægges med 24 B til Skolens Kasserer, Hr. Fuldmægtig Nøllemand, som velvillig har paataget sig Indcasationen og Regnskabet. Dog erholde ogsaa nogle aldeles uformuende Disciple Udgang uden Betaling. Samlingen bestaaer nu af 160 Numere, af hvilke, 49 mest populære Reisebeskrivelser, ere udtagne af Skolebibliotheket, de øvrige ere kjøbte og nogle stjænkede*). De fleste ere af æsthetisk, historisk eller naturhistorisk Indhold, og en skreven Catalog er henlagt i Udlaaningsværelset. Man har anseet det for rigtigst, at Regnskabet føres fra Januar til Januar og kan derfor her kun anføre Indtægter og Udgifter for Octoberkvartal 1841.

*) Bøger ere stjænkede af Hr. Adjunct Røsgind, Cand. Theol. Kold og nærværende Blades Udgiver.

Indtægter.

1. Af Skolekassen modtaget	30	Ⓐ
2. Disciplenes Contingenter for October: kvartal 1841	15	—
	<hr/>	
	45	Ⓐ

Udgifter.

1. Til Adjunct Røgind for Bøger ind: kjøbte i Kjøbenhavn	40	Ⓐ
2. Til Bogbinder Bøgh for Indbindinger	10	— 28 β
	<hr/>	
	50	Ⓐ 28 β

Altsaa Underballance 5 Ⓐ 28 β

I indeværende Aar har Contingenten for hvert Kvartal omtrent beløbet sig til samme Sum, som i det nævnte, og saasnart en Regning fra afdøde Boghandler Bruuns Bøe kan erholdes og berigtiges, haaber man, at kunne forøge Bogsamlingen med adskillige nye Skrifter.

I det sidstforløbne Skoleaar have Stipendier været tillagte følgende Disciple:

A. Af den almindelige Stipendiefond.

1. E. Knudsen	35	Ⓐ Sølv.
2. Chr. Rasmussen	}	hver 20 Ⓐ Sølv.
3. G. Richard		
4. E. Jørgensen		
5. J. Hypphoff		

B. Af det Rosenkrantziske Legat.

1. Fr. Worsaae	16	Ⓐ 72 β.
2. Chr. Thomsen	10	—
3. N. Rjerulff	10	—
4. M. Muusmann	10	—

C. Af det Davidsenske Legat.

1. L. Møgen 10 R

2. M. Lindhard 10 —

D. Af det Hertelske Legat.

1. Chr. Thomsen 2 R 2. N. Warberg 1 R 4 L 3. S. Winding 1 R 1 L 13 B .

Til de offentlige Stipendier, som udredes af Stipendiefonden, udnævner den Kongelige Direction efter Indstilling fra Rector. Til det Rosenkrantske udnævner Biskoppen og Rector, hvilken Udnævnelse ratificeres af Stamherren til Rosenholm. Til det Davidsenske og Hertelske udnævner Stiftsøvrigheden.

Foruden de ovennævnte Stipendiater havde endnu følgende fri Underviisning:

1 P. Funder. 2 M. Asmusen. 3 H. Fønss. 4 P. Naae. 5 J. Møllerup. 6 H. Langball. 7 S. B. Munch. 8 Chr. Freiesleben. 9 M. Siegumfeldt. 10 J. Rjer. 11 H. Schytte. 12 J. Steenberg. 13 O. Jørgensen. 14 Th. Thygessen. 15 J. Lund. 16 H. Brendstrup. 17 N. Nellesmann. 18 P. Nellesmann.

Underviisning mod den lavere Betaling: H. Nielsen.

Af det Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner, hvortil Lehnbesidderen af Grevskabet Bregentved udnævner, vare de tvende denne Skole tillagte Portioner hver 40 R tildeelte Disciplene H. Fønss og M. S. Winding.

Det Foghske Legat 10 R , hvortil Eieren af Nyomgaard denominerer, og som er bestemt til en eller to trængende Dimittender, som Reisepenge til Akademiet, blev for ifjor tillagt Dimittenden Th. Bøggild. For indeværende Aar er endnu Ingen udnævnt.

Før Dvrigt finder jeg mig foranlediget til at gjentage, hvad jeg i Skolefesterretningerne for 1840 har bemærket, at ingen Udnævnelse til noget Stipendium, hvortil enten den Kongelige Direction eller Andre udnævne, være sig enten Pengestipendium eller fri Underviisning, gjælder for længere Tid end 1 Aar, og at ligesom kun Duellighed, Flid og god Opførsel gjør Disciplen værdig til at indstilles dertil, saaledes ville de modsatte Egenskaber medføre deres uundgaaelige Tab. Indstilling til at nyde Beneficier finder Sted umiddelbart efter den offentlige Examen, paa hvis Resultater, saavel som paa Conduitlisten og paalidelige Attester om Trang, Udnævnelsen maa grunde sig. De Forældre derfor, som maatte ønske denne Understøttelse for deres Børn, anmodes derfor om, inden September Maanedes Udgang at indsende til Rector et skriftligt Forlangende, ledsaget af Attest om deres Trang.

Skolens samtlige Indtægter have i Regnskabsaaret 1841 beløbet sig til	13,765 r ^{sk} 49½ β
Udgifterne have været	8,946 — 92 —
	<hr/>
Altsaa Overskud	4,818 r ^{sk} 53½ β

Af dette Overskud blev 4,008 r^{sk} 47 β indsendte til den almindelige Skolefond. Ogsaa maa det med Hensyn til Størrelsen af Udgiftssummen bemærkes, at Reparationer paa Skolens Bygninger i samme Aar medtog 1,355 r^{sk} 62 β ligesom ogsaa at Skatter og Afgifter allene beløbe sig til 1,173 r^{sk} 46 β.

Om det indeværende Aars oeconomicke Status kan naturligtvis nu Intet meddeles. Kun maa jeg tilføie, at den Kongelige Direction, efter Indstilling af Forstanderskabet, for nedenstaaende Budgetsconti i 1842 har fastsat de ved

svæde Summer, som det Maximum der ikke maa overskrides.

1. Til Bygningernes Vedligeholdelse	230	Ⓕ
2. — Inventariets Vedligeholdelse	70	—
3. — Brændselsforbrødenheder	160	—
4. — Belysningsforbrødenheder	40	—
5. — forskjellige løbende og tilfældige Udgifter:		
a. Skoleopvartning	84	Ⓕ
b. Reengjøring	60	—
c. Porto, Protocoller og Skrivema-		
terialier	60	—
d. Programmer og Skolehæftidelig-		
heder	100	—
e. Andre tilfældige Udgifter	200	—
	—————	504 Ⓕ

En extraordinair og uventet Udgift, som truer Skolen eller, rettere sagt, den almindelige Skolefond, hidrører fra den Skolen tilhørende Spørring Kirke, der nu er saa forfalden, at den maa nedbrydes til Grunden, og af ny opføres. Efter Sandsynlighed vil dette Arbejde neppe kunne udføres meget under 10,000 Ⓕ. Da denne Kirkes Besiddelse saaledes kommer det lærde Skolevæsen dyrt at staae, og istedet for, efter den Kongelige Givers Hensigt, at yde en Indtægt, ved Tabet af dens ovennævnte Capital vil paadrage Skolen en betydelig aarlig Udgift, der vel vil kunne beregnes omtrent til 280 Ⓕ, saalænge Kirken og Skolen staae, (Kirketienden indbringer nemlig c. 120 Ⓕ aarlig) fandt Udgifveren af disse Blade sig foranlediget til at gennemgaae de Papirer og Documenter i Cathedralskolens Archiv, som angaae det forrige Lectorats Gods, hvorunder Spørring Kirke henhører, for deraf om muligt at erfare, hvor indbringende denne Kirketiende har været for Skolen, og hvorvidt Forsømmelse fra Autoriteternes Side i en tid:

ligere Periode har været Aarsag i Kirkebygningens totale Forfald. Paa disse Papirer, der dog ikke ere mange, og for en stor Deel bestaae i Concepter og Afskrifter, grunder sig nedenstaaende Bidrag til Kirkens og Lectoratgodssets Historie. At ikke flere Oplysninger findes, synes at have en naturlig Grund deri, at Kirken saavel som Lectoratets hele Gods, hvilket siden skal vises, i en meget lang Periode, har været adskilt fra Skolen, og at Protocoller og Documenter i den Tid have været udleverede til dem, der i denne Mellemtid nøde Indtægterne. Om hvad heraf er tilbageleveret, da Godset igjen hjemfaldt til Skolen, finder jeg ingen Underretning. De her meddeelte Oplysninger have Skoleforstanderne indsendt til den Kongelige Direction, i den Formening, at de muligt ved de om Kirkebygningens Gjenopførelse, og det lærde Skolevæsens Forpligtelse i denne Henseende stedfindende Forhandlinger, kunde være af nogen Bigtighed; og da jeg tør formode, at de heller ikke for Almeenheden ville være uden Interesse, skal jeg tillade mig i nærværende Indbydelseskrift, som det meest passende Sted, at meddele samme.

Spørring og Eksporrering Kirketiender ere, efter en Fortegnelse over Aarhus Cathedralskoles Eiendomme og Indtægtskilder, affattet 1809 af daværende Skoleforstandere, af Kong Christian den 5te i Aaret 1688 skjænkede til Forbedring af Lectoratets Indtægter. Der tilføies, at Gavebrevet dengang ikke havde mellem Skolens Papirer, hvilket ogsaa ifølge det Ovenstaaende er sandsynligt. Imidlertid seer jeg af en Optegnelse, jeg for nogle Aar siden har gjort af en Fordebog over de Geistliges Gods, hvilk'n jeg dengang havde ihænde, at det virkelig maa have været i det ovennævnte Aar eller et af de næstforegaaende; og Saameget er vist, at disse Kirketiender i Aaret 1684 ikke hørte til Lectoratet. Men ved Rescript af 3die Mai 1743 blev

af Kong Christian den 6te efter Rector E. Worms Død alle Lectoratets Indtægter ad interim henlagte til lige Deeling mellem begge Secreterer ved det da oprettede Generalkirkeinspections-Collegium; men det bestemtes tillige, at sammes Indtægter siden skulde deles mellem Rector og Conrector ved Aarhus Cathedralskole, saasnart Ribe Lectorat blev ledigt, hvilket da skulde tilfalde bemeldte Secreterer. Imidlertid skulde Rector og Conrector i Aarhus, som det synes, uden Godtgjørelse forrette Rectors Partes. Ribe Lectorat blev snart ledigt, som det synes i Aaret 1745; men Kongen besluttede nu, at dets Indtægter i nogle Aar skulde anvendes, til at betale afdøde Biskop Ancherzens offentlige Gjeld, og at Secretererne, indtil dette var fæstet, skulde beholde Aarhus Lectorats Indtægter. Men da Indtægterne af Ribe Lectorat ikke vare halvt saa store, som af det i Aarhus, ansøgte Secretererne om, at de maatte beholde det sidste, hvilket ogsaa ved Kongelig Resolution af 30te Juni 1745 blev dem tilstaaet, hvorimod Rector og Conrector henvises til den Indtægt, som i Tiden kunde falde af Ribe Lectorat. Aar 1747 var Biskop Ancherzens Gjeld afbetalt, og Ribe Lectorats Indkomster bleve i samme Aar deelte mellem Rector og Conrector i Aarhus. Under 28de October 1791 ophævedes Generalkirkeinspections-Collegiet, og Lectoratets Indtægter hjemfaldt saaledes efter 48 Aars Forløb til Skolen, dog paa Vilkaar, at denne skulde udrede til den sidst afgaaede Secreter, Justitsraad Bartholin en aarlig Pension af 1,200 R^{sd} og til hans Stervboe i sin Tid det tilkommende Naadsensaar med 600 R^{sd}. Imidlertid sees af en Cancellieskrivelse af 14de Juni 1792 at Ribe Lectorats Indtægter fremdeles skulde tilhøre Rector og Conrector ved Aarhus Cathedralskole, indtil den paa Aarhus Lectorat hvilende Afgift ophørte. Nødvendigheden af denne Bestemmelse bliver indlysende, naar det bemærkes, at Lec-

toratets Indtægter fra 1ste Mai 1789 til sidste April 1790, Udgifterne svareguede, udgjorde 1042 Rbd. 5 Mk. 9½ S. og i næste Aar 1050 Rbd., altsaa omtrent 150 Rbd. mindre end den Pension, der skulde udredes. Hvor mange Aar denne Byrde har hvilet paa Skolen, veed jeg ikke: derimod finder jeg, at efter dens Ophør en anden maa være traadt i dens Sted, thi ved Kgl. Rescript af 21de April 1803 blev det bestemt, at de 250 Rbd., som hidtil af Lectoratets Indtægter have været udredede til 5 danske Skoler i Aarhus, i 3 Aar endnu skulde vedblive at erlægges.

Hvorledes det er gaaet Spørring Kirke i de 48 Aar, den tilligemed Lectoratet var adskilt fra Skolen, kan jeg af Mangel paa oplysende Documenter, ikke med fuld Bestemthed angive. At Omsorgen for Kirken ikke har været meget omhyggelig, synes dog af adskillige Omstændigheder at fremgaae. I Skolens Archiv forefindes en Afskrift af en Indstilling til Kongen fra Stiftsøvrigheden, hvori denne anbefaler en Memorial fra Rector og Conrector ved Aarhuus Skole, hvilke tilbyde sig, at vedligeholde Spørring Kirke, naar samtlige Lectoratets Indtægter maatte blive dem tillagte. Afskriften er uden Datum, men skreven med Rector, siden Justitsraad Worms Haand. Heri hedder det, at samtlige Sognemænd tilligemed Sognepræsten skriftlig havde beklaget sig over Spørrings Kirkes store Brøstfældighed, da de ikke uden Frygt og Fare der kunde blive vaane Gudstjenesten, og tilføiet, at Vedkommende ikke havde været at formaae, til at foranstalte den fornødne Reparation til Kirkens Vedligeholdelse.*) Stiftsøvrigheden havde

*) At Vedkommende dog i andre Maader have vist en vis Zver, er kjendeligt. Under 25de Juli 1761 forlange Secretererne at vide, hvad der betaltes af Bønderne, naar Klokkerne ringedes for Brudfolk og Liig, hvad der betaltes for Jord paa Kirkegaarden, hvad der kom ind i Stole-

i denne Anledning laded Kirken undersøge, og give angaaende dens tidligere saavel som daværende Tilstand, følgende Underretning, der rigtignok viser, at Kong Christian d. Stes Gave til Lectoratet oprindeligt ikke har havt synderligt Vard, hvis Kirken skulde havde været tilbørligt repareret. Allerede 1699 og 1702 var esrer de afholdte Kirkesyn Bygningen meget brøstfældig paa Tag og Muur, Hvalvingen og Muren var revnet, og et Stykke af Gavlen udfredet. De samme Hovedfeil truede nu end større Farlighed, og det syntes, at Grunden paa den ene Side var sjunken og havde forarsaget Brøstfældigheden paa Muur, og Hvalving. Denne Indstilling synes at være gjort henved Aaret 1750. Hvad der dengang er foretaget til Kirkens Istandsættelse, kan her ikke erfares, da den paa Tid ikke tilhørte Skolen. Kirkeinspections Secretairerne besørgede Lectoratets Anliggender ved en Commissionair, og jeg finder, at denne i en Deel Aar ved Bortforpagtningen af Kirkejorden overdrog

stadepenge. Hertil svarede naturligt, at Kirkerne paa Landet ikke havde saadanne Indtægter. Paa Spørgsmaalet, hvad der blev af Tavlepengene, svarede: Gud veed hvad Præsterne gjore dermed. Af samme Papir sees det ogsaa, at Lectorerne havde havt for Skik, at lade Huusmænd i 2 Miles Afstand komme ind til Byen „for at sauge Brænde og grave lidt i Haugen.“ Dette Hoveri var gaaet i Arv til Commissionairen, som dog ikke fandt sin Regning derved, da Lectorerne havde vænnet Bønderne til alt for godt Tractement med Mad, Brændeviin og gammelt Al, „hvilken Slags sal. Lector G. Worm havde saa renommereet, at det blev kaldet Karhuus latinste Al.“ Endvidere sees ogsaa af samme Commissionairs Svar, at man nu „for større Accurateses Skyld“ havde begyndt i hvert Fæstebrev at bestemme Arbeidsdage og Reiser „og det paa en determineret Maade, som ellers mangler i alle Fæstebreve og er et pium desiderium, hvorefter Bønderne i hele Landet skulle heftigere end Kreaturerne under Aaget.“

Opfynt med Kirkens Bygninger til Kromanden i Spørring.

Da Lectoratet i Aaret 1791 var hjemfaldet til Skolen paa de ovennævnte Bilkaar, var Kirkens Bygning i en maadelig Forfatning. Da dens og alle Lectoratets Indtægter opslugtes af den omtalte Pension, har man vel saagodtsom Intet kunnet gjøre for dens Bedligeholdelse. Formodentlig har Lectoratets Gods i denne Periode staaet under Stiftsovrighedens umiddelbare Bestyrelse, da det først fra 1799 af igjen findes anført i Skolens Regnskaber: I Aaret 1802 havde nogle Grundstene skudt sig, Hvelvingerne vare revnede, Træværket forraadnet og 1000 nye Tagsteen skulde oplægges. Naar disse ere komne istedetfor Blytavlerne vides ikke; men 1702 var den endnu takt med Bly. Reparationsomkostningen beløb sig i 1802 til 323 Rbd., hvilken Sum dog aabenbart ikke har været tilstrækkelig, til at give Kirken en grundig Forbedring. Som en Følge deraf har den i de siden forløbne Aar havt snart een, snart en anden Brøst; men de foretagne partielle Reparationer kunde kun anses som Palliativer, der ei kunde afværge denne skrøbelige og, som det synes, fra først af slet opførte Bygnings totale Forfald. I Aaret 1840 blev paa Aarhus Raadstue afholdt Licitation over nogle Reparationer efter det af Provsten optagne Syn, og Arbeidet blev paa Autoriteternes nærmere Approbation tilstaaet en Mand i Spørring for 62 Rbd.; men før endnu Indstilling derom kunde gjøres, indtraf fra Provsten Underretning om, at Brøstfældigheden var bleven meget større end den angivne. Et nyt Overflag blev da gjort; men efterhaanden kom nu Kirkens store Brøstfældighed for Dagen. Man fandt nu, at den hele nordre Muur maatte nedbrydes, hvorved Medtagelsen af Hvelvingerne ansaaes for nødvendig, og Arbeidet maatte atter udsættes. I Aaret 1841 affendte den Kongelige Direction Conducteur Thielemann for at undersøge

Kirkens Tilstand. Hans Erklæring, gif ud paa, at den nordre Muur skulde nedbrydes, men han formeente, at Hvelvingen imidlertid kunde affives. Under 21 September s. A. tilkjendegav den Kongelige Direction gennem Stiftsøvrigheden Forstanderskabet, at H. Maj. Kongen havde resolveret, at Reparationen skulde udføres for en Summa af 1495 Rbd. 32 s. men at Arbeidet paa Grund af den fremrykkede Nærstid skulde udsættes til Foraaret 1842. Dog allerede i Marts d. A. blev Forstanderskabet af H. H. Provst Magnussen underrettet om, at Kirken var faa brøstfældig, at ingen Gudstjeneste mere uden Fare der kunde holdes. Muurmesterne Lund og Preis, som efter Forstanderskabets Anmodning usfortøvet begave sig did, erklærede nu, at ingen Reparation var mulig, da saavel den søndre som nordre Muur var yderst brøstfældig, men at Kirken aldeles maatte ombygges, hvilken Erklæring af Conducteur Thielemann, der i April undersøgte Kirken, aldeles blev bekræftet.

Af de her meddeelte, ihvorvel ingenlunde fuldstændige Oplysninger, synes dog Saameget at fremgaae, at denne Kirketiende i de forløbne Aar langt fra ikke har ydet det lærde Skolevæsen den Fordeel, som var den Kongelige Gaves første Niemeed, og at den, naar Kirken paa Skolefondens Bekostning af ny skal opbygges, vil medføre et Tab, der af dens Revenuer aldrig vil kunne erstattes. Overskudet fra Kirkens aarlige Fornødenheder, kan nemlig som sagt, ikke anslaaes høiere end c. 120 Rbd., og Saameget som Renterne af den Capital der medgaaer til dens Gjenopbyggelse, udgjør, vil den koste aartlig, saalænge den og Skolen staae. Det vil, som jeg formoder, tillige være klart, at Bygningens Forfald ikke hidrører fra den Periode, den har været i Skolens Besiddelse, og at den ikke med Rette kan tilskrives nogen Forsømmelse fra de Autoriteters Side, som paa Skolens Vegne have bestyret dens Eiendomme.

Endnu staaer det tilbage, paa disse Blade at meddele en kort Underretning om en Forøgelse af Classernes Antal saavel som af Lærerpersonalet, hvilken ved den Kongelige Directions Foranstaltning fra Begyndelsen af næste Skoleaar vil finde Sted.

En betydelig Hindring for Disciplenes Fremgang maa uden Tvivl søges i den hos os hidtil bestaaende Indretning, at alle Classer ere toaarige, saa at Disciple, der have gjort meget forskjellig Fremgang, skulle undervises sammen. I de øverste Classer er denne Ubequemmelighed af flere Grunde mindre følelig, og Nødvendigheden vil vel altid byde, at deres tvende Afdelinger undervises under Eet. I de nederste Classer derimod er Savnet større. Naar i nederste Klasse Disciple, der endnu ingen Latin have læst, skulle undervises med dem, der allerede eet Aar deri ere underviste; naar i 2den Klasse den nederste Afdeling skal lære det græske Alphabet, medens den øverste skal tyde en græsk Læsebog, da er det aabenbart, at de deelte Timer ikke staae til, og at Underviisningen ikke kan blive, som den bør. Det Samme gjælder i større eller mindre Grad om flere Underviisningsfag. I det Hiemeed, om muligt, at faae denne Mangel afhjulpen, indgav Udgiveren i Foraa:ret et underdanigst Forslag til den Kongelige Direction, om at faae for det Første en ny Klasse oprettet, eller nuværende første Klasse inddeelt i 2 eetaarige, ligesom ogsaa at der i nogle af de af Lærerne beboede Værelser, mod Godtgjørelse til Bedkommende, maatte indrettes to ny Læseværelser, hvoraf dog for det Første kun det ene skulde tages i Brug. Omendfjældt den Kongelige Direction ikke for Tiden kunde bevilge den foreslagne Indretning af Værelserne, har den dog, efter senere derom givet Indstilling, bevilget, at den nederste Klasse fra næste Skoleaars Begyndelse af maa deles, og dens nederste Afdeling mod Godtgjørelse til

een af Lærerne, midlertidigen undervises i de denne tilhørende Bæ. eller, der ved en Dør kunne sættes i Forbindelse med Skolen, ligesom ogsaa, at de nødvendige Bænke og Pulter maa anskaffes. Da det herved forøgede Antal af Underviisningstimmer ikke kunde bestrides ved det hidtilværende Lærerpersonale, har den Kgl. Direction fremdeles bevilget at en ny Lærer maa ansættes, og under 3die d. M. constitueret Cand. Theol. Nis Hanssen til Lærer ved Skolen.

En foreløbig Plan til Lærefagenes og Timernes Forde-
deling er vel lagt, og har været indsendt til den Kongelige
Direction; men Lektionstabellen har, inden Sagens endelige
Afgjørelse og den ny Lærers Ansættelse, ikke kunnet ud-
arbejdes. Saameget kan derfor kun tilføies, at Underviis-
ningen i det tydske Sprog bliver overdraget til den nye
Lærer, der er samme fuldkommen mægtig, ligesom ogsaa at
der, for at gjøre Underviisningen i det græske Sprog i
2den Klasse mere frugtbringende, vil blive truffet den Ind-
retning, at enhver Afdeling af Klassen i dette Fag bliver
underviist for sig selv. Dette vil ske derved, at den øver-
ste Afdelings Skoletid om Formiddagen bliver fra Kl. 8—12,
den nederstes derimod fra Kl. 9—1. Den græske Under-
viisning henlægges da for øverste Afdeling til 4 Timer fra
8—9; og for nederste Afdeling til 3 Timer fra 12—1.

Efterat Skolen saaledes har aflagt Regnskab for sin
Virksomhed i det sidst forløbne Aar, kunne dens Lærere vel
ikke undlade at kaste et Blik tilbage, og forelægge dem selv
de alvorlige Spørgsmaal: Hvad have vi udrettet? Kunne
vi med Glæde tænke os den tilbagelagte Tid som velanvendt,
eller maa vi med Smerte tilstaae, at vi i mange Maader,
have ladet vore Medborgeres retfærdige Fordringer uopfyldt:

te? Vi maatte staae os lykkelige, om vi kunde besvare disse Spørgsmaal paa en for os selv og vore Medborgere aldeles tilfredsstillende Maade; men saadan Lykke blev ikke givet Mennesket, der saavel i sit Indre, som i den omgivende Verden, saavel i de Kræfter, hvormed han skal virke, som i det Stof han skal bearbejde, finder mægtige Hindringer, hvilke han vel skal stræbe at befjæmpe, men som dog alt for ofte vise ham, hvor indskrænket og afhængig han er. Saa vist som nu denne Erkjendelse maa være begrundet i Enhvers egen Erfaring, saa sandt er det dog tillige, at Ingen derfor bør tabe Modet; thi vistnok er det saare godt, at Enhver for alle sine Bestræbelser sætter sig et høit Maal for Dine, et Fuldkommenhedens Ideal, for hvis Opnaaelse han skal anstrænge alle sine Kræfter; men det er dog kun sygelig Overspændthed, kun Misgjendelse af Menneskeheden almindelige Vilkaar, der kuer Mandens Mod og lammer hans Kraft, naar han seer, at han ikke kan udrette Alt, hvad han vil; naar undertiden mislykkede, eller kun halvtlykkede Bestræbelser overbevise ham om hans Kræfters Indskrænkning, og de mødende Hindringers Uovervindelighed. Kan han kun trøste sig med, at han har villet og alvorligt bestræbt sig for, at udrette det Gode, da bør han i sin egen Bevidsthed finde Noe, til at fortsætte sin Gjerning, og tør vel haabe, at billigt dømmende, de samme Indskrænkninger som han, underkastede Medmennesker, ikke ville bryde Staven over hans Færd.

Ligesom dette gjelder om Manden i enhver Livsstilling, saaledes vil det neppe med større Ret kunne anvendes paa Noget end paa Skolemanden, og Ingen behøver mere end han, ved Tilbageblikket paa den suundne Tid, at kunne anstille saadanne Berragtninger, der kunne yde ham Trøst for de forbigangne og Haab for de kommende Dage. Hans Gjerning er nemlig af den Art, at den kræver rasbrudt

Ansprændelse af Mandens bedste Kræfter, Ro i Sindet og et godt Forraad af Liv og Fyrighed. Men uden at tale om, at Frugterne af hans Bestræbelser ofte synes aldeles at forsvinde, formedelst deres Eløvhed eller Ulyst, han skal veilede, kunne de kun sjelden aabenlyst lægges for Dagen, og lade sig ikke beregne efter Maal og Tal. Vel kunde det synes, som Læreren ved de lærde Skoler i den Prøve, hans Dimittender ved Universitetet underkastes, netop har en saadan Maalestof; men hvor upaalidelig denne er, og efter sin Natur maa være, er vel almindelig erkjendt. Tvertimod vil denne Examinens Udfald udsætte ham for mangen ubillig Bedømmelse; og selv da naar den Character, der tildeles de unge Mennesker, — hvad den vel i de fleste Tilfælde gjør, — svarer til deres virkelige Duelighed, vil den være utilstrækkelig til derpaa at begrunde en retfærdig Dom over Lærerens Virksomhed. Med jo større Iver og Dygtighed Lærerne vøgte deres Kalb, desto dygtigere Dimittender ville de vel ofte kunne fremstille til Examen artium; men netop ved den samme Pligtopfyldelse ville de ogsaa komme til at fremstille en Deel middelmaadige. Den sidste Paaastand seer vel noget paradox ud, men indeholder dog, om jeg ikke feiler, ubestridelig Sandhed, Mellem de Børn, der af deres Forældre bestemmes til Studeringer, ere kun nogle faa høit begavede; Mængden hører til Middelslagsset og nogle ere uduelige. De sidste skal Skolen, saasnart den har overbeviist sig om deres Mangel paa Anlæg, see til at skille sig ved ad den lovlige Vej; men dette gjælder ingenlunde om de mindre Begavede. Tilfidesætte imidlertid Lærerne disse, søge de ikke ved alle passende Midler at bringe de Døgne og Forsømmelige fremad, da ville endnu Mange, der langt fra ikke ere uduelige, af sig selv falde fra paa Halvveien, og komme saaledes ikke til ved Examen artium at gjøre Skolen

enten Ære eller Skam. Om hvad der saaledes kan skee, kan jeg tale af egen Erfaring, som den, der har frekventeret Aarhus Skole i Tidsrummet fra 1800—6. Dengang kunde rigtignok, uagtet enkelte Læreres agtværdige Bestræbelser, enhver Discipel, som vilde, gaae sin egen skjæve Gang; men den førte i Regelen ikke til Universitetet. At dette maatte være saa, kan ikke undre Noget, som kjender den Tids Skoleleendighed paa mange Steder. Men nu er det dog vist, at Læreren bør stræbe at opfylde sine Pligter mod alle Disciplene. Den mindre Begavede maa veiledes og understøttes, den Døvne og Forsømmelige maa vækkes og fremdrives og holdes i Aande, og der maa ikke undes ham No, til at lægge sig paa den lade Side. Men naar nu Lærerne saaledes med al Anstrængelse have bragt det saavidt de kunne, naar saadanne Disciple endelig have opnaaet en saadan Udbannelse, at de kunne dimitteres til Universitetet, erholde de ved examen artim et tarveligt Haud ill. Det er dog vel udenfor al Tvivl, at Lærerne her have opfyldt den Pligt, de skulde deres Embeder, og de Fædre, der have betroet dem deres Børns Underviisning; men den Ære og Tak, der herfor bliver dem til Deel, skulde de sjelden rose sig af. Dog for Ære og Tak bør de heller ikke arbeide, og behøve det ei heller, hvis de have lært i deres egen Bevidsthed at søge deres bedste Løn.

Hvad denne Skole angaaer, da kunne vi ikke Andet end erkjende, at vi blandt vore Disciple have ikke saa velbegavede Ynglinge og Børn, som ved deres Flid, Fremgang og sædelige Wandel komme deres Læres Bestræbelser imøde; men vi kunne heller ikke nægte, at vi ogsaa have en Deel, som, skjøndt ingenlunde saa uduelige, at de med Grund kunne henvises til andre Syssler, dog ere af et noget langt somt Næmme, ligesom ogsaa Noget i Karet's Lob have viist sig døvne og forsømmelige, uden at de givne Advarsler endnu

tilstrækkeligen have frugtet. Denne Mangel paa Arbeidsfomhed, der, ihvor ubehagelig den end er for Lærerne, dog omsider vil falde haardest paa de Paagjeldende selv, vil vel altid i større eller mindre Grad finde Sted i enhver nogenlunde talrig Skole; men paa at bekjæmpe dette Uvæsen, maa Lærernes forenede Bestræbelser være henrettede, og deres Arbeide i denne Henseende vil saameget bedre lykkes dem, naar Forældrene, i hvis Interesse det dog allermeest er, stedse ville række dem en hjælpsom Haand. Ved de maanedlige Characterer og de i Characterbøgerne vedsvæiede Bemærkninger ville de stedse kunne komme til Kundskab om, hvorledes Sagerne staae, og det vil altid være en gavnlig Spore for den Unge, naar han med Bished veed, at de meddeelte Vidnesbyrd ville blive lagte alvorligt paa Hjerte. Jeg maa ved denne Leilighed gjøre den Bemærkning, at udenbyes, i længere Frastand, boende Fædre, der kun i Ferien selv kunne tage deres Sønners Characterbøger i Omsyn, vilde gjøre vel i, at formaae en eller anden i Byen boende Videnskabsmand til at besørge den maanedlige Paategning, hvilket ogsaa gjælder om Mødre, der ere Enker, og ikke selv troe, at kunne bedømme, hvorvidt Disciplen efter de givne Vidnesbyrd har gjort sin Pligt eller ikke.

En Hindring for Disciplenes Fremgang kan jeg ved denne Leilighed ikke lade uberørt, en Hindring, som skjøndt den har sin Rod i Ungdommens almindelige Tilbøielighed, dog mere til een Tid end til en anden kan finde Næring. Jeg mener herved det i vor Tid fremherskende Hang til at deeltage i en Mængde af Forlystelser, som Fortiden ikke i den Grad har kjendt. Til at tilfredsstille denne Lyst frembyder der sig for Ungdommen i de nogenledes folkerige Byer mangfoldig Anledning; men dersom ikke Ungdommens Tilbøielighed i denne Retning holdes inden bestemte Grændser, da seer det slet ud med Studeringerne. Skuespil, Valles

og andre saadanne Lystigheder, kunne være gavnlige, som Opmuntringer, naar en Friheds-Dag eller Eftermiddag sætter Disciplen i Stand til, desuagtet at besørge sit Arbeide; men fulle saadanne Fornøielser flere Gange hver Uge nydes, ville de sørgelige Følger, snart vise sig. Destoværre indskrænke disse sig ikke blot til Skoletiden, men vise uden Tvivl ofte deres fordærvelige Virksomhed gjennem det hele følgende Liv.

Med den forestaaende Hovedexamen i Aarhus Cathedraleskole foretages de mundtlige og skriftlige Prøver i følgende Orden:

Formiddag (9—1.)

Eftermiddag (3—7.)

Tirsdagen den 13de September.

IV Cl. Latin.

III Cl. Religion.

I Cl. Naturhistorie N. B. | IV Cl. Latinſk Stiil.

Onsdagen den 14de.

IV Cl. Religion og N. Test. | IV Cl. Historie og Geographi.

I Cl. Arithmetik (skriftl.) | III Cl. Dansk Stiil.

Torsdagen den 15de.

IV Cl. Græsk.

II Cl. Religion.

III Cl. Latinſk Stiil. | IV Cl. Latinſk Oversættelse.

Fredagen den 16de.

IV Cl. Arithmetik.

IV Cl. Hebraisk (3—5.)

II og I Cl. Latinſke Exempler. | II Cl. Dansk (5—7.)

Lørdagen den 17de.

IV Cl. Geometrie.

IV Cl. Tydsk (3—5.)

II Cl. Dansk Stiil. | I Cl. Religion (5—7.)

Mandagen den 19de.

III Cl. Græsk.

IV Cl. Fransk (3—6.)

IV Cl. Dansk Stiil. | I Cl. Dansk Dictamen.
6—7 Sang.

Tirsdagen den 20de.

III Cl. Geometrie.

III Cl. Historie og Geographi.

II Cl. Latin N. B.

Onsdagen den 21de.

III Cl. Latin.

II Cl. Arithmetik.

III Cl. Fransk Stiil.

Torsdagen den 22de.

III Cl. Arithmetik.

II Cl. Fransk (3—5.)

I Cl. Latin N. B. | 5—6. Hele Skolen Gynnaſtik.

Fredagen den 23de.

II Cl. Græsk.

III Cl. Tydsk.

I Cl. Dansk N. B. | II Cl. Historie og Geographi.

Løverdagen den 24de.

I Cl. Historie og Geographi. III Cl. Fransk.

Onsdagen den 28de om Formiddagen Kl. 9 begynder
Prøven over de Unge, som ere anmeldte til Optagelse i
Skolen.

Bogstaverne N. B. betegne ved de Dage, paa hvilke
to Classer til samme Tid examineres, „Nederste Børelse.“

Disciplenes Forældre og Børgere, saavel som Enhver, der
interesserer sig for Skolen og dens Virksomhed, indbydes
herved til, saa ofte deres Forretninger tillade det, at bære
de mundtlige Prøver med deres Nærværelse.

Karhuus, den 6te September 1842.

H. H. Blache.

